

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHOLD

30-årsjubileum og ny abortdebatt /
"Hvor liflig å være en pilegrim -" /
Fra bokfronten / Fra bispedømme-
rådene og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

22. søndag etter pinse - Astrid Sætrang Morvik
23. søndag etter pinse - Stephen Reid

” Rundt 35% av norske kvinner
tek ein eller fleire abortar

30-årsjubileum og ny abortdebatt

13. juni var det 30 år sidan retten til fri abort vart lovfesta her til lands, og same dagen kom forfattaren og legen Marianne Mjaaland si bok "13. uke" ut. Det er eit viktig mål for henne å utvikle eit språk om erfaringar og kjensler, som kan muleggjere ein open samtale om eit tema som for eit stort tal kvinner er synonymt

med einsemd, smerte og språkløyse. Den grundigaste samtalen denne sommaren har pågått i Morgenbladets spalter, der brevvekslinga mellom Mjaaland og professor Willy Pedersen har stått på trykk. Med sitt dristige og kompromisslause val av ord har Mjaaland sett seg føre å knuse illusjonen om at abort er noko

kvardagsleg og rutineprega. Ho karakteriserer inngrepet som fosterdrap og abortlegar som bødlar. At denne ordbruken ikkje vert oppfatta av alle som ein invitasjon til lågmælt og open samtale om eit etisk stridstema er ikkje vanskeleg å skjønne.

Med sine egne aborterfaringar i bagasjen, både som kirurg og som abortsøkjande kvinne, er det eit hovudpoeng for Mjaaland å la dei knapt høyrlege røystene til dei mange tusen fostera få lyde. Utan å prosedere eit enkelt svar på det etiske dilemma som abortlova gir eit pragmatisk svar på, ber ho om at vi denne gongen ikkje vender blikket bort frå dei 14-15 000 liva som årleg vert avslutta på abortklinikane. Og når ho vert møtt med appellen til å ta omsyn til dei unge, ulykkelege og rusmisbrukande kvinnene og deira lagnad, svarer ho med ei inntrengande oppfordring til å våge å la samtalen denne gongen handle om "oss andre". Med det tenkjer ho på det store fleirtal av årlege abortar der kvinnene er "normale" og fostera er friske. Dei fleste av desse kunne utan store problem av økonomisk eller annan art fostra opp eit barn til, men vel likevel abort. Det er her det store ubehaget knytt til abortstatistikken melder seg. Her vert det så brutalt synleg kor svakt medvitnet om fosteret sin rett til liv er. For i desse tilfella er det vanskeleg å argumentere med at det er omsynet til forretten til det fødte livet som får avgjere. Her vert illusjonen i våre moderne liv så nådeløst avslørt, den som handlar om at vi kan kontrollere alt, planlegge kjærleik og karriere til minste detalj, og at det viktigaste av alt er å realisere seg sjølv. Alt som forstyrrer livsprosjektet må ein utan hemmande moralisme få lov å velje bort, og i dette biletet vert fosteret berre ein celleklump utan tilkjent menneskeverd.

På bakgrunn av at det ifylgje professor Pedersen er rundt 35% av norske kvinner som tek ein eller fleire abortar, helsar vi ein ny abortdiskusjon velkomen og registrerer med interesse at han så langt går føre seg på ei anna bane enn den kyrkjelege. Den syner at det ikkje er umuleg å føre ein samtale om denne vanskelege saka, og vi må vere opne for å sjå at usemje om lova ikkje hindrar at vi kan bygge alliansar i kampen for livet. Vi må våge å halde

fram som viktige moment i debatten den nye kunnskapen vi har om fosteret og den fantastiske utviklinga som finn stad på eit tidleg stadium i svangerskapet, og slik vere med å problematisere den lettvinde bagatelliseringa av livet og menneskeverdet. Og vi må også ta inn over oss den nye kunnskapen om seinverknader med konsekvensar for mental helse og rusmisbruk, som Pedersen har lagt fram. I den nye abortsamtalen må vi gi rom for nyansane på ein langt modigare måte enn før.

Vi må gi rom for nyansane på ein langt modigare måte enn før

Ikkje minst må vi la den sterke appellen frå Mjaaland til oss menn få sige inn med ettertrykk. Ho utfordrar oss til å vere med i den offentlege samtalen, men kanskje endå meir at vi engasjerer oss i dei mange tusen private. På heimebane handlar det først og fremst om å *trå til* og ta konsekvensane, stå saman med kvinna om ansvaret, praktisk, økonomisk og emosjonelt. Dei ekte mannfolka tek ansvar i staden for å trekkje seg unna det ubehagelege. Noko av det som gjer sterkast inntrykk i samtalen mellom Mjaaland og Pedersen er understrekinga av den sterke kjensla av einsemd som abortsøkjande kvinner har opplevd. Abort fritek mannen for ansvar og let kvinna sitje igjen med den vonde konsekvensen, som ikkje er barnet, men aborten.

Av mange smertefulle tema han har gjort forskning på, slår Pedersen fast at abort er det vanskelegaste. Det trengst stor grad av innlevingsevne og skjønsemd hos den som skal kunne vere til hjelp for ein som ber på innstengde og ubearbeidde smertefulle erfaringar, og saknar eit språk å kle dei i.

Det er å vone at den nye abortdebatten kan finne ein høveleg balanse mellom det individuelle og det kollektive, og mellom det moralske og det politiske nivået. Interessant i så måte er det engasjementet Kåre Willoch legg for dagen når han hevdar at dagens fødselspolitikk er abortframkallande. Støtteordningane for kvinner med låg inntekt er ikkje eigna til å redusere dei høge aborttala. Kvinner i utdanning får berre ein tidel av støtta som yrkesaktive kvinner får. Ein forskingsrapport frå professor Anne Eskild ved Universitetet i Oslo viser at over halvparten av gravide kvinner under 25 år vel å ta abort. Ei gravid kvinne som tek abort og utset fødselen til ho er blitt eldre,

kan oppleve at ho og mannen får over 380 000 kroner meir frå staten i samband med fødselen, enn ho ville ha fått viss ho ikkje hadde teke abort. Det er truleg at dette er eitt av fleire forhold som gjer at mange ventar lenger med å få barn enn ein gjorde før. Ein kan ikkje forsvare eit system som gjer at unge kvinner ikkje har råd til å få barn, seier Willoch. Dei som får barn gjer samfunnet ei kjempeteneste. Derfor burde det ikkje straffe seg økonomisk å få barn for dei som ikkje har fast jobb. Ei anna gruppe som ropar på merksemd er flyktningekvinnene, som har dobbelt så høg abortrate som andre kvinner. Her vert det ekstra tydeleg at ein politikk som

”Dagens fødselspolitikk er abortframkallande”
(Kåre Willoch)

legg alt ansvar for graviditeten på kvinna er feilslått. Skal ein verkeleg få ned aborttala, må ein vektlegge det medansvaret som menn har og ikkje berre rette prevensjonsinformasjonen til kvinnene.

Mange er opptekne av dei problemstillingane som no har fått fornya aktualitet, og det vil vere heilt avgjerande for utfallet av debatten at ein unngår å bruke kreftene på å putte diskusjonspartnarar i båsar og kjempe mot nyvunnen kunnskap.

JAN OTTO MYRSETH
jom@ringerike.kirken.no

”Hvor liflig å være en pilegrim –”

AV JAN KÅRE JAKOBSEN

Eg har sunge om det mange gonger: Å vera pilegrim: ”Hvor liflig å være en pilegrim blant dem som farer fra gruset til paradiset hjem” (Sangboken 1955; 836); ”Hen over jord et pilgrimstog så stille skrider frem” (NoS 247) - men dette pilegrimstoget har alltid berre vore ei ”åndeleg” sak. Pilegrimsvandringa har berre vore ei ”indre” vandring. Det kjentest difor ganske underleg då vi stod framfor turistinformasjonsskranken på flyplassen i Pamplona i Nord-Spania, og det fyrste spørsmålet som møtte oss, var dette: ”Are you pilgrims?” Eg hadde aldri tenkt at å vera pilegrim skulle vera noko så konkret.

Datoen er 15. mai 2008, og eg har - saman med fru Live - sett meg føre å gå ”Caminoen”, den ”franske vegen” frå Roncesvalles til Santiago de Compostela. Førebuingane har gjeve oss tid til å reflektera litt over kva vi no legg ut på: Å vera pilegrim - peregrinus (= framand) - er å vera på veg ”heim”. Eg er ein gjest i verda, på reis, som framand her; den trøyst eg har på ferda: Min heim i himlen er” (NoS 857,1); slik syng pilegrimen. Han har eit mål for vandringa. Utan mål er pilegrimen ikkje anna enn ein vagabond. Det vil ikkje seia at ikkje vegen er viktig; den som er oppteken av målet, vil normalt òg vera oppteken av vegen for å nå målet. Men uttrykket ”Vegen er målet” gir lita meining når det gjeld pilegrimsvandring.

Det var tidleg på 80-talet at Sondre Brattland gav ut plata Pilegrimens Sangbog, med tekstar frå Sangboken (1955). Plata har utan tvil vore sterkt medverkande til at dei pietistiske pile-

grimssongane har kome under huda på meg, og blitt verande der. Eg spela plata fleire gonger før vi starta, og med fullt overlegg let eg desse songane danne eit bakteppe for vandringa.

Det har dei seinare åra vore mest fokus på at vi er forvaltarar; vi skal ta vare på skaparverket. Det er sant, og det er viktig, men utfordringa er her som så ofte elles: Å ha to tankar i hovudet på same tid. Vi er både forvaltarar og pilegrimar. Eg skal i denne artikkelen ikkje dvela ved spenninga mellom å vera pilegrim og forvaltar. Eg vil heller fokusera på ei spenning som ligg implisitt i sjølve pilegrimsvandringa: *Spenninga mellom den indre og den ytre vandringa*. Med dette seier eg samtidig noko om at det er viktig å arbeida med motivasjonen for å gå. Ynskjer ein at pilegrimsvandringa også skal ha ein indre, åndeleg dimensjon, må ein leggja opp til det. Dersom ein ikkje legg opp til noko anna enn ”gutta på tur” eller ein rein sportsprestasjon, så blir det heller ikkje det.

I dei pietistiske pilegrimssongane er pilegrimsvandringa utelukkande ei *indre* vandring. Songane låner riktig nok bilete og omgrep frå ei ytre vandring, men det heile er berre symbolsk/”åndeleg” å forstå. Det er sjølve *livet* som er pilegrimsvandringa; målet er himmelen, og reisa har ingen ting verken med Santiago eller Jerusalem å gjera.

Medan vi vandra, kilometer etter kilometer, kunne eg ikkje unngå å stilla spørsmålet: Kva er forholdet mellom den indre og den ytre vandringa? Er det to parallelle vandringar som

strengt tatt ikkje har noko med kvarandre å gjera? Er den ytre vandringa berre eit "bilete" på ei indre vandring, eller er det mogeleg å finna *konkrete tilknytingspunkt* mellom desse to?

Kvar morgon - i 7-tida, og gjerne før det - i det vi begynte å gå, song vi Blix-salmen "Syng i stille morgonstunder" (NoS 780), og eg let meg - morgon etter morgon - fascinera av korleis Blix - med utgangspunkt i den "vanlege" morgonen og den "vanlege" dagen - nesten umerkande går over til å syngja om "morgon ny, dag med solskin utan sky", og om Guds evige "i dag" ("lat oss medan det er dag"). Og det begynte å ana meg at her er vi på sporet av noko.

Eit anna spørsmål som eg stilte meg medan eg gjekk der, var: Korleis forstå fenomenet (ytre) pilegrimsvandring i ein luthersk kontekst? Når eg i det fylgjande deler nokre tankar omkring desse spørsmåla, syng Sondre Brattland inni meg: "De venter, de venter i himmelens stad, De venter, de venter bak portenes rad, Ja, hjemgangne venner og englenes tall, De venter på meg i den himmelske hall" (Sangboken 1955; 836).

Bibelske paradigme

Det er framfor alt to bibelske paradigme som har slått rot i den pietistiske salme- og songskatten: Israels vandring frå Egypt til Kanaan, og festreisene til Jerusalem.

"Akk, mon min vei til Kanaan Ennu er meget lang? Kan vel jeg nå det skjønne land Som snubler gang på gang?" (Sangboken 1955; 820). Slik syng Brorson og Sondre Brattland. Referansane til 1 Kor 10 og fedrane i øydemarka som alle gjekk gjennom havet, vart døypte til Moses i skya og i havet, åt av den same åndelege maten og drakk av den same åndelege drikken, er tydelege. Dei fleste nådde ikkje fram til Kanaan. "Desse hendingane er åtvarande eksempel for oss. Dei skal læra oss at vi ikkje skal ha lyst til det vonde, slik som dei hadde", skriv Paulus (1 Kor 10,6). "Her er ei hvile noen gang, For striden den er hard". Slik syng Brorson vidare, og det dreier seg om dei generelle livsvilkåra, og særleg om kampen mot synd, djevel og freistingar. Difor gjeld det om å "leggja av alt som tyngjer, og synda som heng så fast ved oss, og halda ut i det løpet som ligg framfor oss" (Hebr 12,1). Igjen altså:

Den harde striden har ingen ting med vandring verken til Santiago eller Jerusalem - eller Nidaros å gjera. Målet som er i sikte - Kanaan - er "sabbatskvila" som er i vente for Guds folk (Hebr 4,9).

"Eg vil letta mi sjel og tenkja på det som var: at eg gjekk fram i det store fylgjet, drog i festgot til Guds hus med jubelrop og takkesong - ein pilegrimsskare i fest". Slik syng salmisten i Salme 42. Den pietistiske pilegrimen sluttar seg til pilegrimstoget og syng: "Jeg går til himlen, der er mitt hjem, Der er ei synd eller smerte. Der er det nye Jerusalem, Der er mitt bevende hjerte" (Sangboken 1955; 841).

I dei pietistiske songane har altså den indre vandringa rive seg laus den ytre. Dette kan på mange måtar samanliknast med det som skjedde med den gammaltestamentlege offerinstitusjonen: Sjølve offeret danna ein heilskap saman med tilbeding, bot og etisk liv. Då skjedde det at *offeret* reiv seg laus frå denne heilskapen; ein prøvde å kjøpa seg "billig nåde" ved berre å bera fram offerdyr. Då ropa profetane varsku: "Kva skal eg med alle dykkar slaktoffer? seier Herren. Eg er mett av brennoffer av verar og av feitt frå gjøkalvar." (Jes 1,10ff; Amos 5,21,ff). Men det skjedde òg at *tilbedinga* og lovsongen reiv seg laus frå heilskapen: "Eg vil prisa Guds namn med song og hylla han med takkesong. Det vil Herren heller ha enn offerdyr, enn oksar med horn og klauver", syng salmisten (Sal 69,31f). Lovsongen uttrykkjer meininga med offeret åleine - utan det ledsagande dyreofferet - og "blir" såleis til offer. Sannsynlegvis er det ein samanheng mellom dette og den profetiske offerkritikken, men dette vart på ein særleg måte aktualisert under eksilet, då ein ikkje hadde noko tempel å bera fram offer i.

Dersom ein let pilegrimsvandringa primært vera ein rein sportsprestasjon, blir den ytre vandringa riven laus frå heilskapen. I dei pietistiske pilegrimssongane er det det motsette som har skjedd: Den indre vandringa er riven laus frå heilskapen.

Tilknytingspunkt mellom den ytre og den indre vandringa

Eg starta altså vandringa med dei pietistiske pilegrimssongane i bagasjen, og eg begynte så å leita etter nøklar som kunne låsa opp dører

mellom den ytre og den indre vandringa, og soleis medverka til å gjera vandringa til ein heilskap. Eg visste ikkje heilt kva eg leita etter, men etter kvart dukka det opp eit heilt lite knippe av nøklar.

Den fyrste nøkkelen fann eg oppi skoen. Eg oppdaga han etter 3 dagar. Då "kjente" eg plutseleg - bokstavleg tala - det eg gjekk og nynna på: " - Enskjønt mitt hjerte er sykt og trett, Og foten såret og blodig". Ingen kan gå 700 km utan å gjera erfaringar med "den såre foten".

Den nøkkelen eg fann i skoen, låste opp fleire dører. *Den såre foten* lærte meg for det fyrste noko om å stilla det store spørsmålet: Kva er det viktigaste i livet? Dersom det viktigaste er å "fullføra løpet" og "nå målet", då gjeld det om å leggja til rette for at det kan skje. Av dei gode råd vi fekk før vi starta, var dette eitt: "Ikkje ha tyngre sekk enn 10% av kroppsvekta. Det du vil bli aller mest glad for, er det du legg igjen heime". Og eg innsåg at dersom sekken hadde vore for tung, ville eg rett og slett ikkje klart å fullføra. Eit sterkt memento inn i vår tid der vi "skal ha med oss alt", og berre *¡a* snakkar om gledene ved å forsaka. Ordet om å leggja av alt som tyngjer, vart svært så meiningsfullt, ikkje berre med tanke på det evige målet, men òg med tanke på livet her og no. Å ha for mykje å dra på går ut over livskvaliteten.

Denne nøkkelen passa til ei anna dør òg: Døra inn til det langsame tempoet. Går ein for lange dagsmarsjar, seier føtene stopp. Den såre foten set grenser. Mange har understreka kor viktig det er å leva langsamt. Går du for fort, får du rett og slett ikkje livet med deg. Då blir du ikkje vår Guds "kjærleiks smil i sky", du legg ikkje merke til blomane langs vegkanten og den intense fuglesongen ei tidleg morgonstund. Du når ikkje å kjenna på gleda over alt det vakre du ser, du får ikkje auga på kornåkrane og vinmarkene (brød og vin) - for ikkje å snakka om alle fontenene med livgjevande vatn. Og: Er målet å heile tida finna ut kor langt du klarer å gå, er det umogeleg å klara å vera stille for Gud medan du går.

Og så gjorde den såre foten meg glad i rasteplassane; det å setja seg ned og berre "vera" - og få litt påfyll. Rasteplassane høyrer med til høgdepunkta i ei vandring. Det gjeld

sanneleg når vi snakkar om åndeleg vandring òg!

Når det gjeld den åndelege vandringa, kan ein nok seia at poenget er å komma fram; kva tid løpet er fullført, får vera Guds sak. Det viktigaste er sjølv kan gjera i denne samanhengen, er å syta for å halda meg på vegen. Men etter å ha vandra i 14 dagar, oppdaga eg plutseleg ein ny nøkkel: I den spanske Bibelen står det: "*Yo soy el camino, la verdad y la vida*" (Eg er vegen Joh 14,6). Eg oppdaga altså at det var denne "caminoen" eg gjekk på - med føtene mine. Vegen var så godt merka, at det var umogeleg å ta feil, tusenar hadde gått der føre meg, eg skulle sleppa å "gå opp" vegen, og eg skulle sleppa å ha sut for morgondagen - det var herberge i neste landsby. Eg skulle bokstavleg tala få vandra i ferdiglagde gjerningar.

Endå ein nøkkel som låser opp dører mellom den ytre og den indre vandringa: Ein kan *bli trøytt og lei av å vandra* - uavhengig av korleis føtene er. Som ein kan bli trøytt av ei ytre vandring, kan ein bli trøytt når det gjeld den indre/åndelege vandringa òg ("enskjønt mitt hjerte er sykt og trett"). Ingen kan vandra heile tida; kvila høyrer med. For ein som berre sjeldan går, kan det vera fornyande og inspirerande med ein tur. For ein som går heile tida, er det meir fornying i å kvila. For ein som året igjennom prøver å leva eit disiplinert liv med tanke på åndeleg fornying, kan det opplevast fornyande å rett og slett gjera noko heilt anna når ferien kjem. For ein som har problem med å finna gode rutinar for å pleia gudsrelasjonen, kan det opplevast som ei fornyande vitamininnsprøytning å t.d. komma på eit sommarstemne i ein eller annan regi.

Noko som på ein særleg måte knyter den ytre og indre vandringa saman, er lengten; lengten etter å koma fram til pilegrimsmålet, og samtidig skjønna at Guds evige mål for oss er noko langt meir. Den flotte pilegrimsgudstenesta i katedralen i Santiago, med den vakre songen, er berre eit svakt bilete på det som ein gong ventar.

Sakrament eller pedagogikk?

Det som har gjort Santiago til pilegrimsmål, er at dei jordiske leivningane av apostelen Jakob (Sant Iago), son av Sebedeus, finst i

krypten i katedralen i byen. Dette seier tradisjonen. Dei reint historiske spørsmålsstillingane som knyter seg til dette, let eg her liggja. Apostelen Jakob står difor som sjølv symbolet for kristendomen i denne regionen; det er her ikkje er mogeleg å "fysisk" komma nærmare Jesus enn Jakobs grav - ein av dei 3 som var med han då han vart forklåra. Det er likevel vanskeleg å gripa ein tanke om at Jakobs grav, eller eit anna pilegrimsmål, skulle representera eit "sakramentalt nærver" - som dåpsvatnet, og brødet og vinen - eller at Gud skulle vera meir "intens" nærverande her enn andre stader.

Eg trur det er meir fruktbart å forstå pilegrimsvandringa på linje med den individuelle applikasjonen som skjer ved handspålegging i forbøn og skriftemål. Guds nåde og nærver er ikkje meir "intens" til stades i skriftemålet enn elles når Ordet blir forkynt, men absolusjonen med handspålegging hjelper meg til bokstavleg tala å kjenna at det blir mitt. Pilegrimsvandring dreier seg i luthersk kontekst med andre ord meir om pedagogikk enn om sakrament. Der- som ein opnar opp for den åndelege dimensjonen når ein vandrar, trur eg at den ytre vandringa kan hjelpa vandraren til å kjenna på kroppen kva den indre vandringa går ut på.

Nyhet fra Luther Forlag

Peter Halldorf

DUFTEN AV DE HELLIGE

“Møtet med den kristne tradisjon avdekker en viktig årsak til hvorfor kristendommen ubønnhørlig taper terreng i vår kultur. Vi tilhører en kirke som ikke fostrer helgener.”

(Fra forordet)

Kr 198,-

FRA BOKFRONTEN

Gunnar Johnstad og Tore Lund: **Håndbok til Det nye testamente** 576 sider, Luther forlag, 2007.

Det er stor aktivitet på bibelrevisjonsfronten om dagen, og i kjølvannet av nye oversettelser kommer også nytt hjelpemateriell på markedet. Skjønt «ny» er ikke ubetinget treffende for *Håndbok for Det nye testamente*, for i dette tilfellet dreier det seg om en bearbeidet og utvidet utgave av en tradisjonsrik bibelforklaring under ny tittel. Gunnar Johnstad, førsteamanuensis ved Norsk Lærerakademi, viderefører farsarven når han har påtatt seg det faglige ansvaret med å oppdatere Johan Johnstads *Forklaringer til Det nye testamente* fra 1968 (som igjen var en tredje, revidert utgave av *Det nye testamente med forklaringer* fra 1914) og tilrettelegge den for Bibel-selskapets reviderte NT-oversettelse av 2005. Tidligere høgskolelektor Tore Lund er med-utgiver, med særlig ansvar for den språklige bearbeidelsen.

Skulle vi gi *Håndbok for Det nye testamente* en enklest mulig karakteristikk, kunne vi kalle den en slags «lomme-kommentar». Det fysiske formatet er lite og håndterlig, og boken består overveiende av løpende forklaringer til NTs 27 skrifter. Formen på forklaringene er konvensjonell, med korte innholds-sammendrag av tekstene ispedd krysshenvi-sninger og informasjon om tidshistoriske, filo-

logiske, geografiske og andre saksforhold. Inn-ledningsvis til hvert skrift blir de klassiske inn-ledningsspørsmålene tatt opp. I tillegg finner en bakerst i boken informative oversiktsartikler om NTs tilblivelse, kanondannelsen, tekstover-leveringen, NTs inndeling, kronologien i NT og tidshistoriske forhold.

I utgangspunktet er det ingen dårlig ide å relansere en populær og velprøvd bibelforklaring i fornyet innpakning. Det tar tid og krever store bredde-kunnskaper å skrive denne typen litteratur, og *Håndbok for Det nye testamente* er et reservoar av fakta-opplysninger akkumulert gjennom flere utgaver over en periode på nesten hundre år. At det er Gunnar Johnstad som nå oppdaterer den faglig, skulle borge for kvalitet. Det er ikke mange i Norge som er så grunn-lærd innenfor det nytestamentlige fagfeltet som ham. Boken inneholder et vell av opplysninger som kan gi hjelp til å forstå NT-tekstenes bakgrunn og bud-skap, den ytterst knappe og fortettede formen til tross. Fagstoff blir gjengitt på en sober måte og slik at det bør kunne forstås av enhver inter-essert bibelleser.

Likevel er haken ved denne utgivelsen nett-opp at den i for stor utstrekning bygger på

gammelt materiale. Etter mitt skjønn burde fornyelsen både pedagogisk og innholdsmessig ha vært mer gjennomgripende enn den er blitt. I vår visualiserte tid gjelder det mer enn noen gang at et bilde er mer verd enn tusen ord. Pedagogisk hadde boken utvilsomt vunnet på å ha flere illustrasjoner, tabeller etc. Formidlingsmessig hadde det også vært en stor fordel om en hadde gjort mer for å luke bort lett gammelmodige vendinger og Kanaans språk. Når det gjelder innholdet, mener jeg håndboken i profil og vektlegging i for stor grad avspeiler forrige generasjons prioriteringer i forskning-en. For eksempel har et synoptisk perspektiv en tendens til å overskygge helt den litterære egenarten til hvert av de synoptiske evangeliene. Selv om jeg forstår at plasshensyn gjør at en noen ganger må nøye seg med å henvise til parallelltekstene, burde impulsene fra den narrative og retoriske eksegesi generelt ha fått mer gjennomslag. I innledningen til brev-litteraturen er det riktig nok blitt innlemmet et avsnitt om retorikk og brevskrivning (s. 260), men det følges dessverre ikke opp i gjennomgangen av brevttekstene. En kunne også nevne hvordan presentasjonen av innholdet i 1 Johannes-brev (s. 467f) legger vekten svært ensidig på brevet som bekjempelse av vranglære.

Også når det gjelder enkeltopplysninger, er oppdateringen noen ganger mangelfull. I lys av den aktuelle forskningssituasjon er det altfor kategorisk å hevde at Lukasevangeliet «utvilsomt» er skrevet for hedningkristne (s. 117). Videre begynner det å bli en stund siden situasjonen var den at vi hadde «nærmere 100 katalogiserte papyrushåndskrifter til NT» (s. 535); det korrekte tallet (per april 2008) er 124. I en viss kontrast til den saklige og balanserte beskrivelsen av de skriftlærde og fariseerne

(s. 555f), kommer påstanden om at saddukeerne «mangler religiøs dybde» farlig nær karikaturen (s. 557f); en slik vurderende karakteristikk - som henger igjen fra forrige utgave - yter neppe denne jødiske retningen historisk rettferdighet. Hovedinntrykket er likevel at boken gjennomgående er nøyaktig og pålitelig som fagformidling. Når det gjelder historiske og filologiske enkeltheter, er det ofte imponerende hvor mye en får sagt - og hvor presist det blir sagt - med få ord. Når det gjelder spørsmålet om forfatterskap og datering av NTs skrifter, kan en generelt merke en «konservativ» holdning, men fremstillingen er balansert og ikke ukritisk. I rettferdighetens navn bør vi også nevne at en finner i boken elementer av mer innovativ karakter: Særlig interessant er det når oversettelseseksperten Johnstad forklarer de endringer som er kommet inn med NT-revisjonen av 2005 som følge av at den greske teksten er blitt nytolket (se for eksempel til Åp 5,6, s. 504).

Alt i alt er *Håndbok til Det nye testamente* en håndsrekning til den alminnelige bibelleser som søker lett tilgjengelig og elementær sakkunnskap. Den vil også kunne være et nyttig hjelpemiddel for studenter på basisnivået i KRL. For den fullbårne teolog vil den derimot i hovedsak bli for elementær. I disse dager slipper Bibelselskapet sin *Studieutgave til Det nye testamente* på markedet, som langt på vei henvender seg til den samme målgruppen. Som lesefølge til et løpende tekststudium vil håndboken fra Luther forlag muligens ha et konkurransefortrinn ved at kommentardelen ikke bare gir spredte detaljopplysninger, men også mer sammenfattende tekstparafraze.

Geir Otto Holmås

”Sjelesorg i vår tid” - Viken senter!

Forelesere ved seminaret 4.-5. nov er: Per Frick Høydal, Klara Myhre, Leif Bremer og Anne Martha Kalhovde, dessuten workshops.

Vi har også ledige plasser på retreat og rekreasjons- uker i høst!

www.vikensenter.no - 77 18 99 00 - sjelesorg@vikensenter.no

Sunt om bønnen

Philip Yancey

BØNN – Har det noen hensikt?

Oversatt av Eyolf Berg – Luther Forlag, 2007

Dette er en sunn, solid og velsignet jordnær bok om bønn.

Hvorfor skrive

Yancey er for egen person opptatt av bønn. Han er stadig i kontakt med mennesker som strever med bønnen i sitt eget liv. Han oppdaget at svært mange mennesker mente bønn var viktig og at de burde be, men at bønnen i praksis var vanskelig å få til, forvirrende og frustrerende (s.15). Yancey sier også noe om predikanter og andre som har lovet for mye og tenkt for lite. (s.18) Derfor valgte han å utforske emnet og skrive en bok om bønn, i håp om at boka kan være til hjelp for bedende mennesker.

Presentasjon av boka

Boka består av fem hoveddeler. Første del hjelper oss til det store perspektivet, å se utover oss selv og forsøke å øve oss i et annet perspektiv. Yancey er innom de grunnleggende spørsmål: Hvem er Gud og hvem er jeg. Han gjør rede for hvordan gudsbilde er bestemmende for bønnen (s. 50f og s.345). Han er også inne på hvordan selvbildet kan innvirke på bønnen (s.35 ff). Her går han litt for fort videre etter mitt syn, skjønt det er neppe mulig å ta opp så omfattende spørsmål i denne boken. Og i det avsluttende kapittelet i Del 1 fastslår han hva han mener er hensikten med bønn: det er

ikke å gjøre livet lettere eller å få magiske krefter, men å lære Gud å kjenne (s.63).

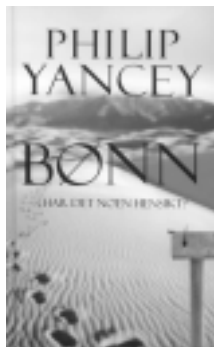
I Del to utforsker Yancey bønnens vesen og mangfold. Han forsøker å avdekke en del mønster fra bibelen for å hjelpe oss til å forstå hva bønn er og ikke er. Dette kapittelet kan hjelpe oss til å utvide eller endre eller nyansere vår forståelse av hva bønn er.

I Del tre behandler Yancey emner om bønnens språk. Han behandler praktiske spørsmål og vanlige problemer i bønnelivet. Yancey tar opp forhold som kan hindre bønnen. Han er også inne på hvordan ulike mennesker kan be. Han holder hele tiden fram et stort rom for mangfoldet i bønnen.

Del fire behandler det som kanskje er det mest vanlige problem blant vestens bedere: Ubesvarte bønner. Yancey fortsetter med et svært godt kapittel om helbredelse og bønn. Denne leseren synes Del fire er forfatterens beste bidrag i boka. Her er han grundig og nyansert.

Del fem behandler bønn i praksis. Her tar han opp sentrale temaer i kristen bønneveiledning.

Bokens styrke er at Yancey tar opp de vanlige innvendingene mot bønn og de vanlige vanskelighetene med bønn. Kapitlene er ujamne i kvalitet etter mitt syn. Men helheten er god.

Det ligger selvsagt en del utaltale premisser i bunnen av boka. Jeg vet ikke hvilket kirkelig ståsted Yancey har, men det er ikke katolsk. Han bruker Bibelen forholdsvis bokstavelig og gjør lite forskjell på bruk av Det gamle testamentet og Det nye testamentet.

Det er en del trykkfeil/ord som mangler. Noen ganger er det engelske ordet vanskelig å oversette til norsk. Oversetteren har da valgt å lage en klamme og forklare. Hvorfor ikke også sette inn det engelske ordet som er vanskelig å oversette?

Det er etter mitt syn mer en bok om bønn enn en veiledning i bønn, selv om begge perspektiv er til stede i boka. Forfatteren undersøker og behandler emnet på en god måte. Han får satt ord på mange viktige sider ved bønn og slik får leseren hjelp til å få avklart en hel del spørsmål i tilknytning til bønn. Dersom man ønsker å utvikle/utdype sitt bønneliv, tror jeg andre bøker/veier vil være mer fruktbare.

Forfatteren

Philip Yancey er journalist fra USA. Dette merkes i boka. Det er en journalist som skriver. Boka er lettest og oversiktlig. Han har intervjuet mange mennesker og han klarer å gi rom for mange stemmer om bønn.

Boka har et amerikansk preg, uten at det gjør noe for innholdet. Denne leseren lot seg distrahere når forfatteren skriver om alle de steder han har vært, alle steder han har arbeidet og holdt foredrag og alle de viktige menneskene han hadde snakket med osv. Med norske øyne kan det virke som om forfatteren ønsker å bli sett, men hvis vi velger å legge bort vårt norske blikk, så er alle de små historiene integrert i teksten. Forfatteren skriver inn i egen kontekst og er indirekte i dialog med store amerikanske bevegelser som TV-predikanter som har fokus på helbredelse og suksess, karismatiske bevegelser, fundamentalister og Moral Majority. Boken bærer preg av at forfatteren har vært sammen med kristne som har lovet for mye og tenkt for lite, møter med mennesker som har for svak teologi om lidelse og for svak skapelsesteologi. Dette er ikke like sterkt framme i Norge, men vi kjenner godt til det også her og problemstillingene er absolutt relevante også i vår kontekst.

Adressat

Boka er skrevet for alminnelige mennesker med en viss intellektuell kapasitet. Den er lettest, men har mange grundige vurderinger underveis. Boka er på ca 400 sider. Den er skrevet for mennesker som gjerne vil be, men som på ulike vis strever med bønnen i eget liv. Yancey tar opp og behandler de vanlige spørsmålene og problemstillingene vanlige mennesker i Vesten har til bønn.

Dette er bokens sterkeste side.

Tittelen

Den engelske tittelen er: Prayer: *Does It Make Any Difference?* Den er oversatt til: *Bønn - Har det noen hensikt?* Det er dumt. Når vi stiller spørsmålet etter "hensikt" er vi inne i tankebaner om at man skal oppnå noe, man skal lykkes i noe; tankebaner om bønn som forbønn, ønskebønn, bønn om hjelp osv. Det hadde vært bedre å oversette tittelen med: "Bønn: gjør det noen forskjell?" Man aner innimellom at forfatteren har gått en lang vei selv når det gjelder bønn og jeg tror han beveger seg bort fra å tenke at bønn skal ha en hensikt til en mye videre forståelse av bønn: den gjør noe med oss, den gjør en forskjell på så mange måter. Han har vandret fra bønn som plikt til bønn som privilegium, bønn som et møte og en dialog. Og han er stadig innom at bønn har vesentlige fellestrekk med andre viktige relasjoner, som til ektefelle og gode venner (s.54). Når jeg er sammen med ektefellen min eller gode venner er det ikke primært for å oppnå noe. Hvis jeg oppnår noe, er det sekundært og tilleggsbonus. Likevel holder Yancey fast på at det han strir med i kristenlivet sitt kretser om to spørsmål: Hvorfor handler ikke Gud slik vi vil han skal gjøre og hvorfor handler ikke jeg slik Gud vil jeg skal gjøre? (s.18) Gjennom boka har jeg gjentatte opplevelser av at noe henger igjen her, hva kan jeg oppnå ved å be, har det noen hensikt. Og slik er det kanskje for mange av oss. Men når Yancey skal si hva bønn er handler det om å få et annet perspektiv, Guds perspektiv (s.33), lære Gud å kjenne (s.63), la Gud møte meg. Og når alt kommer til alt: Det er viktigere å be enn å lese en bok om bønn (s. 187).

God bok!

Gunnvor J. Hovland

SØNDAGSTEKSTEN

Astrid Sætrang Morvik og Stephen Reid

22. søndag etter pinse

12. oktober 2008

Prekentekest: * Sal 19,2-7

Rom 8,31-39; Matt 11,25-30

Kall inn poetene!

Der forstanden ikke strekker til, tar poesien over. Salme 19 er god poesi; stram i formen, logisk bygget opp, med perspektiver som går like til himmels - og tilbake. Hvor leder dette oss på en søndag i oktober når høstmørket sniker seg innpå oss og tåken ligger dryppende våt over grusen? Hvem er Gud? Er det dette som er det store spørsmålet denne dagen? Kall inn poetene og la dem få svare! For Guds storhet kan vi bare ane.

Salmistens evangelium

"Guds sol og Guds lov" er satt som overskrift på salmen. Den er relativt kort; overkommelige 15 vers. Den er også tydelig todelt og første del av salmen er vår tekst. Den er først og fremst vakker og tar i bruk naturmystikk for å beskrive Gud. Hvis jeg hadde kunnet lese og forstå hebraisk bedre, hadde dette sikkert vært en estetisk opplevelse, men Bibelselskapets norske oversettelse fra 1978 er mer enn god nok i mine ører. Guds herlighet og skaperkraft er utgangspunktet i første vers. Derfra er det skaperverket i form av skiftning mellom dag

og natt som tar over og bærer vitnesbyrdet "til verdens ender." Hvilket vitnesbyrd? Så vidt jeg kan skjønne, gjelder vitnesbyrdet fortsatt Guds herlighet. Fra midten av vers 5 er det *solen* som er temaet, og solens ferd over himmelen beskrives i metaforer som har paralleller til egyptisk mytologi.

Den andre delen av salmen fra v. 8, handler om lovens ufeilbarlighet og uovertrufne veileder for dem som vil følge den. Derfra går den over i en bønn om tilgivelse for synd og vern mot å gjøre store synder. Til slutt en lovprisning.

De to delene av salmene er så forskjellige både tematisk og i oppbygging at de nesten er som to forskjellige salmer. Forbindelsen ligger likevel i det at solen er som loven; *ingen ting er skult for dens glød*, eller for å bruke en annen formulering: Ingenting menneskelig er den fremmed. Solen er med andre ord en metafor for Loven.

Hele salmen er formfullendt. Jeg vil tro at den har egnet seg godt som høytlesning i jødiske forsamlinger. I en kristen kontekst er altså lovprisningen av loven falt ut, og vi sitter igjen med en lovprisning av Guds herlighet og hans skaperkraft - som blir hengende litt i løse luften, bokstavelig talt. Salmisten hadde startet med å trekke perspektivet rett til himmels. Han ender jordnært med et men-

neskes bønn om nåde og tiltro til Herren som klippe og gjeløser. Hvor ender vi - uten denne siste delen av salmen?

Jesus, livets sol og glede

Dagens kollektbønn hjelper oss på sporet: Gud er stor, men Jesus er nær. Leseteksten fra Rom 8 forkynner at forbindelsen mellom Gud og mennesker går gjennom Jesus. Guds kjærlighet kommer til oss gjennom Sønnen. I Matt 11 lovpriser Jesus sin Far og avslører enheten mellom seg og Faderen. I neste åndedrag inviterer han til hvile: "Ta mitt åk på dere og lær av meg" - en etter min mening klar parallell til den jødiske lovforståelsen i Salme 19. Loven erstattes av Jesus, han som ikke kom for å oppheve loven, men oppfylle den. Ingen kjenner Faderen uten Sønnen, sier Jesus.

I dagens tekster finner vi et utrolig spenn mellom erkjennelsen av den store og herlige Gud som skaper, og Jesus som kommer små mennesker i møte. Og poetene fanger mysteriet i mang en salme, for eksempel denne:

*Du Ord frå alle æver,
og evig Gud av Gud!
Du liv for alt som lever,
frå deg går ljuset ut -
eit ljøs som skin her nede
i denne mørke verd!
Å sæle syn og glede
at du Gud Son, er her!*

NoS 80,1.

Kanskje den største forskjellen på jødisk og kristen tro, er at der Loven kommer med tvang, kommer Jesus med glede. Men hvem vet? Jeg skal ikke være bombastisk og ta fra noen gleden over å følge Loven. *Herrrens påbud er rette, de gir glede i hjertet*, sier salmisten i v. 9.

Lov eller lovprisning?

Jeg innrømmer det: Det er ikke lett å preke over en salmetekst. Selv har jeg alltid likt dikt, men kjent motvilje mot den analysen vi ble tvunget til å utføre på dem i norsk stil på videregående. Skal man måtte forstå alt for å ha glede av det? Diktet lever sitt eget liv. Det skal ikke nødvendigvis opplyse forstanden, men åpne rom av erkjennelse. For å belyse hva jeg mener, vil jeg her gjengi noen setninger av en lyrikkelsker som sier det slik: "På forskjellige måter

vender jeg stadig tilbake til stillheten. Den er sentral og nødvendig for min del. Formene kan være forskjellige, men grunntonen er den samme: følelse av stort rom og den mest forfinede form for mykhet og svalhet jeg vet om." Og så gjengir hun et dikt av Gunvor Hofmo som tilbrakte lang tid på psykiatriske avdelinger.

Gud taler ikke

*Gud taler ikke til
meg som til Moses
slår meg ikke ned
som Job*

*men Han er i den
forferdelige stillheten
inne i meg.*

*Langsomt vikler Han
seg ut
som de første lysegrønne
blad på bjerken.*

Fra *Veisperring*er 1973

Den som elsker Loven, vil kunne omtale den i like lyriske vendinger som en poet beskriver Gud. Den som elsker Loven, vil kunne leve etter den og oppleve selve livet under loven som et mysterium som åpner rom av erkjennelse; erkjennelse av Guds storhet. Gud som har formet jorden og alt som lever som det aller største kunstverk; hans lover blir et bilde på hans vesen, og når vi lever etter dem, kommer vi Gud nær.

I Kristus blir vi kjent med Guds vesen og vilje på en ny måte. Livet hans er et like stort mysterium som skaperverket selv. Hvordan Kristus åpner veien til Gud og Guds kjærlighet gjennom sin død og oppstandelse, strever vi fortsatt med å finne entydige logiske forklaringer på. Men poetene finner uttrykk som lar oss skue inn i mysteriene:

*Vår byrde vil du bære
og ta vår tyngste vakt.
Du skal beseire mørket
med kjærlighetens makt.
Vi åpner oss for gledens ord!
Vi ser deg, barn, og hørere
Guds hjerteslag på jord.*

NoS 71,2.

Så hvor fører dette oss? Vi kjenner ofte en trang til å forenkle og forklare. Våre prekener bærer kanskje for ofte preg av det. Tør vi å la ordene henge i luften uten ytterligere kommentar? Våger vi å gi stillheten rom så vi selv og våre tilhørere får mulighet til å reflektere? Herved er utfordringen gitt!

Men så skal vi lande. Jeg elsker paradoksene i den kristne tro og i gudstjenesten. La oss gi menigheten litt luft, la oss gi Den Hellige Ånd rom til å virke, og la oss så dele ut nattverden slik at alle kan kjenne og sanse at Gud kommer nær også på en håndgripelig måte. Skjønt det er jo også et mysterium!

*Hellig stund! I denne handling
mottar vi vårt livs forvandling.*

*Det som skjer er skjult i tiden,
men skal åpenbares siden.*

*Til vårt støv, her i det lave
kommer du med Livets gave,
ved ditt bord som alles tjener
du deg selv med oss forener.*

NoS 650,2.

ASTRID SÆTRANG MORVIK
Sokneprest i Grua/Harestua

23. søndag etter pinse

19. oktober 2008

Matt 18,15-20

Smertefullt møte med teksten?

Tilgivelsens søndag eller "Guds tilgivelse og vår" er temaet for denne søndagen. Temaet og teksten gjør umiddelbart innhogg både i personlige erfaringer hos den enkelte og griper samtidig tak i sentrale teologiske problemstillinger knyttet til tilgivelse: Guds tilgivelse, menneskers tilgivelse, kirkens tilgivelse. Jo mer en tekst på denne måten griper tak i spenningsfylte eller smertefulle erfaringer - jo mer utfordrende er det for en forkynner å kommunisere tekstens egentlige hensikt - siden erfaringene tar førerplass i tolkningen av det som sies. Dagens pretekst har mer enn nok av slike elementer til at forkynnelsen bør være godt gjennomtenkt og klar på hva som er hovedtemaet.

Hovedanliggende

Det som må skinne klart i utleggelsen av teksten er tilgivelsens grunnleggende vesen: kjærlighet og forsoning. Uten kjærlighet finnes det ingen vilje til forsoning. Uten vilje til forsoning blir tilgivelsen tom. Man kan også snu på dette: Uten tilgivelse kan ikke forsoning finne sted. Uten vilje til forsoning har ikke kjærligheten mulighet for å vokse frem. De tre henger uløselig sammen. Summen av at de tre er i funksjon er *felleskap - koinonia* - en ekte samhörighet mellom mennesker og mellom Gud og mennesker.

Tekstens sted i livet

Teksten tar utgangspunkt i det kristne fellesskapet. "Bror" er en trosfelle i det kristne fellesskapet. Vers 17 understreker dette. Det gir lett assosiasjoner til sekteriske grupper når konsekvensen av at en bror som synder og ikke vil høre etter veiledning (x3) "skal være for deg som en hedning eller en toller". Vi får lett bilder i vårt indre av utestengelse og fordømmelse. Vi må være klar over at det er slike bilder som dukker opp i hodet til tilhørerne.

Men er det virkelig det teksten vil ha frem? Jeg tror på en mer konstruktiv tilnærming til disse Jesu ord. For det første er det viktig å holde fast på at synd er synd (uansett om vi

liker det eller ei) og at 'syndenes tilgivelse' ikke betyr 'syndenes tillatelse'. Det neste er at synd ikke er et individuelt anliggende. Dette er kanskje en av de store utfordringer i forståelsen av dagens tekst. I vår kultur er vi nedsyltet i en tankegang som sier at "synd er noe som berører mitt forhold til Gud - og det er det ingen andre som har noe med å gjøre". Det er en slags åndelig individualisme. Vi vil ha oss frabedt at noen har noe å gjøre med synden i mitt liv. Er dette grunnen til at individuelt skriftemål har en så nedtonet plass i våre fellesskap? Tekstens horisont er annerledes: synd berører alltid fellesskapet. Synd som ikke gjøres opp virker ødeleggende på fellesskapet - fellesskapet mellom mennesker og fellesskapet mellom mennesker og Gud.

En moderne variant:

Varianter over samme tema som vi kjenner fra våre hverdager kan belyse vårt anliggende: på en arbeidsplass vil et team måtte fordele arbeidsbyrden som skal gjøres for at teamet skal nå sine målsettinger. Dersom en person i teamet enten feiler kontinuerlig eller ikke gidder å bære sin del av byrden så må teamleder kjenne sin besøkelsestid og gripe tak i problemet. Det "svake leddet" i teamet må få vite at slikt går ikke i lengden og at endring må skje. Hvis ikke endring skjer etter gjentatte rettledninger så må teamleder ta vedkommende bort fra teamet. Hva er konsekvensen dersom det ikke gripes inn? For det første vil teamets effekt reduseres. For det andre vil meldingen til de andre på teamet være klar: her er det greit å sluntre unna - og vi bryr oss ikke så mye om kvaliteten på det vi gjør. Arbeidsmoralen vil dale også hos de andre. Det ene teammedlemmets 'synd' får derfor direkte og indirekte negative konsekvenser for teamet. Gripes det ikke tak i problemet får hele teamet svi. En slik "moderne" versjon av teksten (med sine åpenbare begrensninger) kan forklare noe av tekstens anliggende. Det er ikke dømmesyke og ukjærlighet som er utgangspunktet for å tale en bror til rette på tomannshånd. Det er heller ikke det å tale noen til rette som skaper et brudd i fellesskapet. Det er selve synden som har skapt bruddet og det å tale til rette er en handling for å søke at forsoning kan skje og tilgivelsens kraft kan helbrede bruddet.

Hva er en menighet?

Med utgangspunkt i min tolkning av tekstens plass i livet, vil forståelsen av hva menighet er få konsekvenser for anvendelsen av teksten. Mange vil si at en menighet i et moderne samfunn med en folkekirke som vår, er så grunnleggende forskjellig fra hva "menighet" i dagens tekst betyr at teksten i så måte er nærmest ubrukelig. Hvis dette er tilfelle så må det vel forstås som noe av den mest ramsalte kritikk av dagens folkekirkelige kirkestruktur som kan fremføres? Det vil da ha som konsekvens at den kirken som Jesus så for seg og gav veiledning for hvordan man skulle innrette seg i - er så til de grader ulik vår kirkestruktur at hans ord og veiledning er uten relevans. Er det da vår kirke eller Jesu forespeilte kirke som har et problem? Vi kan ikke la det faktum at det er vanskelig å la teksten rettlede oss, underminere at Jesus her gir klare anvisninger på hvordan konflikt skal håndteres. Også i dag berøres fellesskapet av den enkeltes valg i livet - om man velger synd eller om man søker å leve rett. Nå har jo dette kanskje alltid vært vanskelig å gjøre i praksis. Hva er så synd og hva er å leve rett? Noen kan si: "hvem kan sette seg til doms over sin neste og si at en annen synder?" Her har kirken plassert seg i et tildels rotete uføre siden veiledningen om hva som er synd eller Guds gode vilje på en del ulike områder peker i alle retninger. Det ligger godt til rette for at mennesker "etter sine egne lyster skal de ta seg lærere i mengdevis, etter som det klør i øret på dem." (2 Tim 4.3). Det krever både mot, kjærlighet og gode kommunikasjonsevner å "tale noen til rette". Grunnlaget for å kunne gjøre det er at det er en relasjon på plass som kan bære det. Fordi vedkommende da vet at det er noen som vil meg vel som sier dette - så kan resultatet bli godt.

Matteus 15.18-prinsippet

Dette tar ikke bort alvoret av at Jesus formaner den enkelte troende til å vise omsorg for en bror når denne "gjør en synd <mot deg>". 'Mot deg' mangler i noen håndskrifter og har som virkning at teksten i større grad omhandler det som gjøres mellom mennesker. Slik leser man i en rekke engelske oversettelser. Tekstens fokus snus derfor i retning: hva gjør du når en bror synder mot deg. På amerikansk jord

snakker derfor bl.a. pastor Bill Hybels om "The Matthew 15.18-principle". Dette prinsippet går ut på at konflikter ikke skal tas ut av sin sammenheng dersom det ikke må. Med andre ord: dersom to parter har en konflikt, skal de forsøke å løse denne konflikten seg i mellom. De skal ikke baktale den andre (= involvere andre i konflikten) og de skal ikke trekke inn evt. ledere før de selv har møtt hverandre og forsøkt å løse konflikten. Går ikke dette, for eksempel på grunn av uforsonlighet, så skal noen utenfra, for eksempel en leder tas inn i saken. Hvor mange konfliktopptrappinger hadde vi ikke unngått dersom dette prinsippet hadde vært anvendt i våre menigheter! En flerting kan utvikle seg til snøskred av uforsonlighet fordi de ikke blir tatt med roten med en gang.

Et eksempel

En historie som er godt kjent for allmennheten, i hvert fall i USA, er historien om hvordan en anerkjent kristen leder ble utfordret til å ta steget videre inn i ledelsen av en nasjonal organisasjon. Vedkommende hadde som intensjon å ta jobben - da en venn ba han med ut på middag. Under denne middagen spurte vennen om denne personen aktet å ta jobben. Da han bekreftet det, sa vennen at han syntes han skulle revurdere sin beslutning. Grunnen til det var at vennen visste om at han hadde et utenomekteskapelig forhold som han forsøkte å holde skjult. Vedkommende ble først rasende - men endte med å ikke ta den jobben. I stedet ble det starten på en smertefull, men avgjørende viktig prosess sammen med sin ektefelle. De klarte å finne veien videre. I dag er personen det er snakk om en av de mer anerkjente kristne ledere i USA - og er (naturlig nok) opptatt av det autentiske kristne livet - som handler om mer enn fasaden. Eksempelet er "tekstbokeeksempel" fordi det så tydelig viser at en venn som griper inn når han ser at en bror synder klarer å forhindre at syndens konsekvenser blir mye større. I stedet snudde livsretningen mot noe som rett, i stedet for synd. Jeg tror oppriktig at som forkynnere og ledere som er betrodd åndelig lederskap så må vi våge å tale konkret om synd som det livsnedbrytende mønster det er - og deretter tale om en annen vei som "rett" eller "livsbyggende" eller

"villet av Gud". Hvorfor må vi det?? Det virker som at noe av syndens vesen er at overtrederen selv ofte ikke ser det fra den vinkelen. Vedkommende trenger andres øyne for å se synden for hva den faktisk er. Når Jesus sier vi skal være slike øyne for hverandre kaller han oss derfor ikke inn til en inkvisitorisk jakt etter noen som måtte ha forbrutt seg mot reglene. Han kaller oss til å være medvandrere med hverandre og ut fra kjærlighetens motiv å gripe inn når vi ser at en bror faller - eller begår urett mot oss. Slike medvandrere vil jeg ha rundt meg! Som sier fra når de ser - fordi jeg selv noen ganger er blind for det.

I sammenhengen blir vi en aktualisering av bønnen i Fadervår: Tilgi oss vår skyld som vi også tilgir våre skyldnere. Når de to som har måttet blir forsonet sammen vender seg til Gud i bekjennelse, møter de også sammen Guds tilgivelse for Jesu skyld.

Noen mulige salmevalg : NoS 871 : La oss vandre i lyset. NoS 931 : I dag, om du får høre Guds røst, NoS 312 : Lær meg å kjenne dine veier. NoS 628 : Gud når du til regnskap kaller.

STEPHEN REID
Høyskolelektor

Pent brukt alba
evt. med stolaer
ønskes kjøpt.
Høyde 174.

Mob nr. 91705647.

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

LEDIGE STILLINGER

Bjergvin bispedøme

Sokneprest i Indre Sogn prosti med sokna i Aurland (Vangen, Flåm, Undredal og Nærøy) som tenestestad.

Visjonen til Bjergvin bispedøme er å gjera Kristus kjend, trudd, elska og etterfølgd.

Aurland ligg inst i Sognefjorden, gunstig plassert ved stamvegen mellom Bergen og Oslo. Turistar kjem hit frå heile verda for å oppleva noko av det vakreste og villaste i norsk natur: Aurlandsdalen, Flåmsdalen og Nærøyfjorden, som i 2006 vart sett på UNESCO si verdsarvliste. Kjem du til Aurland, får du òg verta kjend med kulturen, historia og ikkje minst menneska som høyrer til her. Kommunen har 1 695 innbyggjarar, og som prest vil du setja pris på det gode høvet kyrkja har til å koma i kontakt med det breie lag av folket.

Sjå www.visitflam.no, www.aurland.com, www.aurland.kommune.no.

Saman vil vi gje mot til tru, håp og engasjement.

Indre Sogn prosti omfattar kommunane Leikanger, Sogndal, Luster, Årdal, Lærdal og Aurland med til saman 23 374 innbyggjarar. Prestetenesta utgjer åtte sokneprestar, spesialprest for born og ungdom, prostiprest og prost. I Årdal er det kateket, det er diakonar i Luster og Sogndal. Prosten samlar prestane til månadlege samlingar, og saman med kyrkjeverjene vil prosten utvikla eit tverrfagleg samarbeid.

Aurlendingane skal kjenne, oppleve, praktisere

og verte engasjerte av den kristne trua! Kyrkja i Aurland har mange fine gudstenestetradisjonar, og ein viktig del av strategien er å gje mange i kyrkjelyden oppgåver knytt til gudstenestene. Særleg vert born og unge involverte i gudstenesteførebuing og -feiring, dette skjer i samarbeid med trusoppføringsprosjektet "Nye steg" (www.kirken.no/storstavalt/nyesteg). Soknepresten tek aktivt del i denne satsinga, saman med tilsette og uløna medarbeidarar i både Aurland og Lærdal. Vi har utvikla gode metodar og pedagogiske opplegg som gir godt grunnlag for møte med born i og utanfor barnehage- og skuletid.

Det var 30 dåp i 2007, og 26 konfirmantar. Konfirmantane reiser på vandringshelg og vinterfestival.

Aurland har fire vakre, særmerkte kyrkjebygg. Sognedomen, Vangen kyrkje, er ei steinkyrkje frå 1202. I den vesle bygda Undredal finn du stavkyrkja frå 1147, som har benkeplass til 30 personar. Kyrkja i Flåm, med sine fascinerande veggmaleri, er frå 1670. Bakka kyrkje frå 1859 ligg spektakulært til under 1600 meter høge toppar. Kyrkjene gjev kvar si flotte ramme kring gudstenester og kyrkjelege handlingar: 56 gudstenester, 19 gravferder og 7 vigslar i 2007.

Kyrkja nyttar òg skaparverket som katedral ved fleire friluftsgudstenester.

Dei fire sokna i Aurland samarbeider om eitt sokneråd / fellelråd (kyrkjestyre). Røynslene med denne forsøksordninga er gode. Sokne-

presten skal, saman med kyrkjeverje og kyrkjestyreleiar, arbeida for å vidareutvikle den nye strukturen.

Dei tilsette, sokneprest, kyrkjeverje i 80 %, kantor i 80 %, sekretær/kyrkjetenar i 60 % og kontorfellesskap i trivelege og velutstyra lokale i rådhuset, like ved Vangen kyrkje.

Vi vil vektleggje gode samarbeidsevner og evne til å motivere medarbeidarar til aktiv deltaking i kyrkjeleg arbeid.

Prestebustaden med buplikt er frå 1974 og held god standard, har flott utsikt over fjorden, og sentral plassering i høve til skule, barnehage, idrettsplass, kulturaktivitetar, kontor og butikkar. Huset har fire soverom, kontor, kjellarstove, to små bad, stor stove, heilt nytt kjøkken, god bodplass og kjølerom. Garasje og stor terrasse.

Det er full barnehagedekning i Aurland.

Målforma i kyrkja og kommunen er nynorsk. Søkjarar må opplyse om dei kan nytte båe målformer. Opplysingar om samlivsform vil kunne verte innhenta og vektlagt ved tilsetjing.

Kvinner vert oppmoda om å søkje.

Stillingen vert løna i stillingskode 0930 sokneprest, i lønsspenn 53-68. For å rekruttere til stillingar i distrikta, vil løn og arbeidstilhøve elles bli drøfta i tilsettingsprosessen.

Pensjonsinnskot i Statens pensjonskasse. Reiseutgifter vert godtgjort etter gjeldande regulativ. Til løna kjem særlege regulativmessige godtgjeringsar. Det vert gjeve tilbod om arbeidsretteleing.

Nærare opplysningar om stillingen kan ein få hjå prost Jermod Hausberg (95 79 00 50) eller seksjonsleiar Gunvor Taule Mjanger ved Bjørgvin bispedømekontor (55 30 64 84).

Søknad via Bjørgvin bispedøme sine heimesider: www.kyrkja.no/bjorgvin

Søknadsfrist: 26. september 2008

Bjørgvin bispedøme

Sokneprest med Bremanger, Frøya og Berle sokn som tenestestad i Nordfjord prosti.

Bjørgvin bispedøme sin visjon er å gjera Kristus kjent, trudd, elska og etterfølgd.

Tenestestaden for soknepresten femnar om ytre delar av Bremanger kommune, øyane Bremanger-landet og Frøya. Folketalet er omlag 1850, fordelt på 600 i Frøya sokn, 1100 i Bremanger sokn og 150 i Berle sokn. Her ligg alt til rette for friluftsliv og rekreasjon. Flotte fjell med godt turterreng og jaktrettar følgjer med prestegarden, og ein fiskerik skjergard rett utanfor stovedøra.

Svelgen er administrasjonssenter i kommunen. Dit kjem ein med ferje frå Smørhamn til Kjelkenes (40 min) og 10 km køyring. Frå Smørhamn går det hurtigbåt til Florø (25 min), til Bergen (4 t) og til Måløy (45 min). Frå Old-eide går det ferje til Måløy (35 min). Frå august 2002 vart heile kommunen knytt saman med bruer og ein undersjøisk tunnel.

Det er skular i Kalvåg (1 - 7 kl.) og i Bremanger (1 - 9 kl.). Alle bygdene har heilårsbarnehagar med god kapasitet. Samarbeidet med skulane er godt. I Kalvåg ligg Bremanger Bu- og servicesenter, ein aldersinstitusjon med plass til 36 bebuarar. Der er vigsla kapell som vert nytta ved bæreandaktar. I Bremanger ligg også Haugetun bukollektiv.

Soknepresten har hovudansvar for tre kyrkje-lydar med kvar si kyrkje: Bremanger, Frøya og Berle. Dei ordinære gudstenestene er fordelte med 24 i Bremanger kyrkje, 24 i Frøya kyrkje og 12 i Berle kyrkje. Frøya kyrkje frå 1865 ligg nær prestegarden i Kalvåg. Til Bremanger kyrkje frå 1914 er det 16 km. Til Berle kyrkje, ei arbeidskyrkje frå 1977, er det 35 km. Tenestestaden hadde sist år 19 konfirmantar, 21 dåp, 4 vigslar og 29 gravferder.

Det er eit godt barnarbeid i alle sokna med barnekor som organisten driv, tysdagsklubbar, yngres og hobbyklubb. Kvart sokn har vedteken dåpsopplæringsplan og konfirmasjonsplan. Bremanger har fått tildelt trusopplæringsmidlar saman med heile Nordfjord prosti.

Ytre Bremanger har kyrkjeverje og kyrkjegardsarbeidar, organist kombinert med stilling i musikkskulen, kyrkjelydssekretær og kyrkjetenarar i deltidsstillingar og kontorhjelp ni timar i veka. Klokkartenesta i alle kyrkjene

skjer ved hjelp av uløna medarbeidarar. Soknepresten har kontor saman med kontorhjelp, kyrkjelydssekretær og kyrkjevevjerje i Kalvåg sentrum.

Den nye tenesteordninga gjev eit nærare kollegafellesskap og eit betre planmessig uttak av fridagar og ferie. I tillegg vil prosten legge vekt på meir samarbeid, arbeid i team og å utnytte betre den einskilde sine sterke sider og nådegåver i heile tenestedistriktet.

Nordfjord prosti er oppdelt i fire tenestedistrikt og prestane kjem saman åtte gongar i året til prostikonvent for felles studium, styrking av kollegafellesskapet og drøfting av aktuelle tema. I tillegg legg ein inn familiesamlingar, velferdsturar, m.m.

Den som vert tilsett, må ha evne og vilje til å samarbeide og samhandla med andre og kunne formidle evangeliet.

Prestebustaden, i halvannen høgda, er frå 1864. Den ligg vakkert til ved det gamle fiskeværet i Kalvåg, og er i god stand. Kjøkenet og badet var nytt i 2002. I fyrste høgda er det stor stove, spisestove, kjøkken, vaskerom, bod, entre og WC. I andre høgda er det fire soverom,

bad, WC og bodar. I 2004 vart det sett inn varmpumpe og ny klebersteinsomn i bustaden. Hagen er på omlag eitt mål. Til tunet høyrer stabbur, låve (vert nytta av Kalvåg motorklubb), dobbel garasje og naust ved sjøen. Det er kort veg til barnehage, skule og butikkar. Det følger buplikt med stillingen.

For å rekruttere til stillingar i distrikta, vil løn og arbeidstilhøve elles bli drøfta i tilsettingsprosessen.

Pensjonsinnskot og godtgjersler etter regulativ. Søkjarar må opplyse om dei nyttar begge målformer. Det vert gitt tilbod om arbeidsrettleggning for prestane i bispedømet.

Kvinner blir oppmoda om å søkje. Opplysingar om samlivsform vil kunne bli innhenta og vektlagt ved tilsetting.

Nærare opplysingar om stillinga kan ein få hjå prost Rolf Schanke Eikum på telefon 97 50 50 15, eller seksjonsleiar Gunvor Taule Mjanger ved Bjørgvin bispedømekontor på telefon 55 30 64 84.

Søknad via Bjørgvin bispedøme sine nettsider www.kyrkja.no/bjorgvin

Søknadsfrist: 26. september 2008

Nyhet

Erna og Toralf Dehli (red.)

HÅNDEN PÅ HJERTET

Ti kvinner og én mann om ærlighet, mot og lengsel, om sår som må blø før de kan gro

Tekster av Liselotte J Andersson, Ylva Eggehorn, Margareta Melin m.fl.

Forfatterne av disse 41 tekstene oppfordrer varsomt og klokt til å åpne hjerte og sanser for skjønnhet og smerte i møte med seg selv og sine medmennesker. For gjennom å våge sin sårbarhet å gjøre livsvandringen mindre ensom.

Kr 198,-

Returadresse:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av praktikumsrektor Halvor Nordhaug, professor Harald Hegstad, prost Jan otto Myrseth og kapellan Sunniva Gylver.

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Red. sekr.: Eyolf Berg.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk, og kan sendes til ovenstående e-postadresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

Pris kr. 525,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 650,- pr. år.
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemøduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr. 500,- +mva
2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 900,- +mva
3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 1500,- +mva
4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 1500,- +mva
5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr. 2000,- +mva
6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 2500,- +mva
7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 4000,- +mva

ISSN 0332-5431

